

Suriye'nin Geleceği Üzerine

Doç. Dr. Fahri Erenel-EPAM Müdürü

2011 yılında başlayan Suriye iç savaşı geçen 9 yılda gerisinde kan, gözyaşı ve milyonlarca evlerinden edinmiş insan bırakarak bütün hızı ile sürmektedir. Ve sahada ki yeni resim artık asla eskisi gibi olmayacaktır. Astana sürecinin önemli aktörleri, Türkiye, Rusya ve İran dahil birçok ülke Suriye'nin bütünlüğünün sağlanmasını hedef olarak ortaya koymuş olsa bile görünen çok parçalı bir Suriye ile karşılaşacağımızdır. Türkiye öncelikle kendi güvenliği ve bekasını dikkate alarak stratejik öngörü çalışmaları ve senaryolarla, 15-20 yıl sonrasının Suriye'sinin planlamalarını yapmalı, tedbirlerini bugünden almalıdır.

Yerinden edilmiş, evleri yıkılmış, yakınları katledilmiş, mahallesini, mesleğini kaybetmiş veya yapamaz hale gelmiş, okula gidemeyen ve sosyalleşemeyen, kültürünü aile bütünlüğü, toplumu içinde ve eğitimle öğrenemeyen, geleceği için yeni insan gücü yetiştiremeyen, farklı kültürlerin bir arada yaşama heves ve arzusunu yitirmiş toplumlardan asla yeni bir devlet oluşturulamayacağını tarihteki örnekler bize göstermektedir.

Göç etmek zorunda bırakılan Suriye vatandaşlarından başka ülkelere gidenlerden meslek sahibi olanların o ülkede mesleklerini icra etmeye başlamaları, sermaye sahiplerinin gittikleri ülkede teşviklerle işyeri açmaları, yanlarında öncelikle kendi vatandaşlarını çalıştırmaya başlamaları, gidilen ülkede artan doğum sayıları, özellikle yeni nesillerin başta Türkiye olmak üzere o ülkenin değerleri ile yoğrulmaya başlamaları ve yaşam şartlarına uyum sağlama çabaları Suriye'de belirli bir süre sonra her şeyin mükemmel olacağını söylesek bile geri dönüşlerin zor olacağını bilimsel çalışmalar göstermektedir.

Suriye, geleceğini nasıl inşa edecektir? Yeraltı kaynakları başka bir gücün kontrolü altında olan, en önemli zenginliklerinden olan fosfat yataklarını, en önemli limanlarını, münhasır ekonomik bölgesinde hidrokarbon arama yetkisini Rusya'ya veren ve onun sözünden dışarıya çıkmayan, kendi ideolojik hedeflerini gerçekleştirebilmesi için İran'a tavizler veren, ancak kendine yeten hidrokarbon kaynakları ABD'nin, tarım alanları, barajları bir terör örgütünün kontrolü altında olan, güvenliğini tehdit ediyor gerekçesi ile sık sık İsrail tarafından saldırıya uğrayan, birçok terör örgütüne ev sahipliği yapan, yaklaşık 3 aydır Cenevre'de devam eden Anayasa görüşmelerinde bir adım bile mesafe kat edilemeyen Suriye nasıl devlet haline gelebilecektir?

Suriye geleceğinde, muhalifler, Türkiye, Rusya, ABD, İran, Fransa ve PKK dahil terör örgütleri olmadan, bu aktörleri müşterek bir noktada buluşturmadan nasıl yol alabilecektir? Ülkeyi yeniden inşa için mali kaynakları nereden bulacaktır? Bulacağı her bir mali kaynağın bugün Çin'in Afrika ülkelerinde uyguladığı şekli ile krediyi ver, ödeyemez ise ülke kaynaklarına el koy yani sömürgecilik yeni uygulaması olan dekolonizasyon'un uygulama sahası mı olacaktır? Devleti yeniden inşa için her kademede ki insan gücünü nereden bulacaktır? Bu ve benzeri soruları arttırmak mümkündür? Kısacası Suriye asla ve asla eski Suriye olmayacaktır.

Kendi insanına acımasızca saldırı düzenlemekten çekinmeyen, insanların kadın, çocuk, yaşlı, hasta demeden evlerinden göç etmek zorunda bırakan bir rejime, insanları nasıl güvenerek geri dönebilecektir? Tipik bir Rus ayaklanmaya karşı koyma doktrini uygulayan rejim kendine muhalif grupların olduğu her yere acımasız saldırılarını sürdürmektedir. Rusya tarihine bakıldığında bunun birçok örneklerini görebilirsiniz. ABD, İngiltere, Fransa'nın da aynı

örnekleri verdiğini biliyoruz. Vietnam, Cezayir vb. Rejim adeta bir soykırım uygulamaktadır. Sınıfta kaldığı çok önceden belli olan Birleşmiş Milletler uygulanmayacağını bile bile kararlar almaktadır. İsrail için birçok karar alan Birleşmiş Milletlerin kararlarının uygulanmadığını gören her rejim bu tür saldırıları yapmaktan çekinmemektedir. Yapanın yanına kar kalmaktadır. Dünya, tekrar Milletler Cemiyeti öncesinde ki gibi anarşik bir ortama dönmüştür ve karanlık rejimlerde yeni anarşik ortamın yol açtığı imkanlardan yararlanarak hedeflerini gerçekleştirmeye çalışmaktadır. Suriye'nin yaptığı da budur. Üstelik yanına Birleşmiş Milletlerin güvenlik konseyi üyesi Rusya'yı da alarak.

Lübnan Cumhurbaşkanı Avn: Suriye savaşı ve mültecilerin Lübnan'a maliyeti 25 milyar dolar oldu

<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/lubnan-cumhurbaskani-avn-suriye-savasi-ve-multecilerin-lubnana-maliyeti-25-milyar-dolar-oldu/1728459>

Lübnan Cumhurbaşkanlığından yapılan yazılı açıklamaya göre Lübnan Cumhurbaşkanı Mişel Avn, ülkesindeki ekonomik kriz ve bölgesel gelişmelere ilişkin Fransız "Valeurs actuelles" dergisine değerlendirmelerde bulundu. Ülkesinin, ekonomik açıdan oldukça zor bir dönemden geçtiğine dikkati çeken Avn, Suriye ordusunun Lübnan'a müdahale ettiği 1990'lı yıllardan itibaren bütçelerin borca dayalı oluşturulması nedeniyle kamuoyu borcunun katlanarak arttığını belirtti.

Lübnan ekonomisinin, son yıllardaki küresel finansal krizlerden ciddi oranda etkilendiğini kaydeden Avn, "Komşu ülkelerde iç savaşın başlamasıyla birlikte bu ülkeler üzerinden Arap coğrafyasına yapılan ihracatımız olumsuz etkilendi. Daha sonra Suriye'den gelen ve bugün itibarıyla buradaki Filistinliler ile Lübnan nüfusunun yaklaşık yarısını oluşturan mülteciler, ülkenin kaldıramayacağı bir yük haline geldi." dedi.

Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Bankasının tahminlerine göre Suriye'deki krizin Lübnan'a maliyetinin 25 milyar dolar civarında olduğunu aktaran Avn, "Dolayısıyla bizler, istisnai yardıma muhtaç olmaktan çok, 25 milyar doların bir kısmını Suriye'de savaşı çıkaran ülkelere alma hakkına sahibiz. Savaşın ve mültecilerin Lübnan'a maliyeti 25 milyar dolar oldu." ifadelerini kullandı. Lübnan'ın halihazırda yaşadığı sorunların çoğunun, Suriye'deki krizden kaynaklandığına işaret eden Avn, Suriyeli mültecilerin vatanlarına geri dönmeleri için Batı ülkelerinin bir müzakere sürecini bile başlatmaya yanaşmadığına vurgu yaptı.

ABD ile İran arasında son zamanlarda yaşanan gerginliklere de değinen Avn, ülkesindeki Şii Hizbullah örgütünün söz konusu gerginliğe müdahil olmayacağı ve Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin (BMGK) 1701 sayılı kararına bağlı kalmaya devam edeceğine kefil olacağını belirtti.

Lübnan'ın resmi verilerine göre, 2011'de patlak veren iç savaş nedeniyle yaklaşık 1,5 milyon Suriyeli mülteci Lübnan'a göç etti. Ülkede ayrıca 600 bine yakın Filistinli mültecinin yaşadığı belirtiliyor. Farklı din ve mezheplere dayalı siyasi bölünmeler açısından oldukça kırılgan bir yapıya sahip Lübnan ekonomisinin, 1975-1990 yıllarındaki iç savaştan bu yana en büyük krizi yaşadığı ifade ediliyor.

Maliye Bakanlığının geçen yıl yayımladığı rapora göre, 51 milyar dolar Gayri Safi Yurt İçi Hasıla'ya (GSYH) sahip Lübnan'da kamu borcu, 2019'un ilk çeyreği itibarıyla 86,2 milyar dolara ulaştı.Ülkede faaliyet gösteren birçok şirket, çalışanlarını işten çıkarma veya maaşlarını ciddi oranda düşürme yönünde adımlar attı."InfoPro Research" araştırma şirketinin verilerine göre, ekonomik kriz ve hükümetin vergi politikalarına karşı toplumsal gösterilerin başladığı 17 Ekim 2019'dan bu yana 160 bin Lübnanlı işini kaybetti.

Yerel para birimi Lübnan lirası ise Merkez Bankası kuru sabit tutsa da kara borsada yüzde 40'a varan değer kaybı yaşadı.Bankalar, sermayenin çıkışına karşı sert kararlar alarak yurt dışı havalelerini askıya aldı ve müşterilerin hesaplarındaki dövizleri çekmelerine kısıtlamalar getirdi.

2019'da kişi başına 17 bin 394 lira tasarruf ettik

<https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/2019da-kisi-basina-17-bin-394-lira-tasarruf-ettik/1727966>

Türkiye'de tasarruf mevduatları, geçen yıl 2018'e göre yüzde 25,4 artarak 1 trilyon 446,4 milyar liraya yükselirken, kişi başı tasarruf miktarı 17 bin 394 lira oldu.

AA muhabirinin Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) verilerinden derlediği bilgilere göre, Türkiye'de geçen yıl 1 trilyon 446 milyar 381 milyon 259 bin liralık tasarruf mevduatı toplandı. Bu rakam 2018'de 1 trilyon 153 milyar 768 milyon 94 bin lira düzeyinde gerçekleşirken tasarruf mevduatlarındaki artış oranı yüzde 25,4 oldu.

Geçen yıl için nüfusu 83 milyonu aşan Türkiye'de, kişi başına ortalama tasarruf miktarı da 17 bin 394 lira olarak hesaplandı. Türkiye'de kişi başına gerçekleştirilen tasarruf miktarının 2018'de 14 bin 70 lira olduğu dikkate alındığında, geçen yıllık süreçte vatandaşın kenara ayırdığı tutarın ortalama 3 bin 324 lira arttığı görüldü.

Kişi başı tasarrufları 2018'de 32 bin 538 lira düzeyinde bulunan İstanbul'da, geçen yıl ise vatandaşın 39 bin 611 lira kenara ayırdığı görüldü. İstanbul bu rakamla kişi başına en yüksek tasarruf edilen kent oldu. İstanbul'un ardından en yüksek kişi başına tasarruf edilen kentler 25 bin 560 lirayla Muğla, 25 bin 134 lirayla Ankara, 22 bin 712 lirayla İzmir, 19 bin 846 lirayla Antalya ve 17 bin 651 lirayla da Tunceli olarak sıralandı. Böylece 6 kentte kişi başı tasarruf miktarı Türkiye ortalamasının üzerinde gerçekleşti.

Kişi başı tasarruf miktarı açısından geçen yıl son sırada ise 2 bin 283 lirayla Şırnak yer aldı. Şırnak'ın ardından vatandaşın en az tasarruf ettiği kentler 2 bin 370 lirayla Ağrı ve 2 bin 454 lirayla Muş oldu.

Geçen yıl Türkiye'deki toplam tasarruf mevduatlarının yüzde 42,5'i İstanbul'da birikti. 15,5 milyon kişiye ev sahipliği yapan İstanbul'da, 2019'da toplam 614 milyar 733 milyon 94 bin liralık tasarruf mevduatı toplandı.

2018'de 490 milyar 272 milyon 659 bin liralık tasarruf mevduatı toplanan İstanbul'da, geçen bir yıllık süreçte biriken tutar yüzde 25,4 artmış oldu.

Stratejistler 2020'de 'en avantajlı varlık grubu' olarak borsaya işaret ediyor

<https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/stratejistler-2020de-en-avantajli-varlik-grubu-olarak-borsaya-isaret-ediyor/1728583>

Ekonomi ile siyasetin iç içe geçtiği ve piyasalarda fiyatlamların yerelden daha çok dış gelişmelerle oluştuğu son yıllarda, yatırımcıların portföy dağılımında döviz ve altın gibi daha bilinen varlıkların ağırlıklı olduğu görülüyor.

Son yıllarda sermaye piyasalarına ilgi artsa da Türkiye'de henüz istenen seviyeye gelinemediği görülürken, bu yıl stratejistler tarafından hazırlanan raporlarda borsanın büyük potansiyel taşıdığına işaret ediliyor.

Garanti BBVA Yatırım, Deniz Yatırım ve Gedik Yatırım tarafından hazırlanan strateji raporlarından derlenen bilgilere göre, bu yıl Türkiye'de enflasyon yüzde 8,5-9,5 arasına gerileyerek tek haneyi görecek. Ekonomik büyüme öngörülerinin 2020 için yüzde 3,5 ila yüzde 4,5 arasında değiştiği raporlarda, dolar/TL'nin yıl sonunda 6,40-6,50 düzeyinde seyredeceği tahminine yer veriliyor.

Garanti BBVA Yatırım ekibi tarafından hazırlanan strateji raporunda, 2020'nin, merkez bankalarının ne yapacağını tartışılacağı, jeopolitik olayların izleneceği ve çoğu zaman ekonomik gelişmelerden çok haber akışına göre yatırımlara yön verileceği bir yıl olacağı vurgulandı. Geçen yıl faiz artırımı politikasından çark ederek faiz indirimlerine başlayan Fed'in öncülüğünde, dünyada düşük faiz ortamının süreceği belirtilen raporda, gelişmiş ülke merkez bankalarının 2020'de de bilançolarını büyütmeye devam edeceği kaydedildi.

Raporda, bu doğrultuda düşük faiz-bol likidite ortamının 2020'de de dünyaya hakim olacağı öngörülerek, "Türkiye'de 'dengelenme yılı' olarak geçen 2019'un ardından 2020'de güçlü bir büyüme ortamı olacak. Düşük faiz ortamının korunacağı, TL'nin kontrollü bir değer kaybı sergileyeceği beklenen ana senaryo kapsamında, 2020 sürdürülebilir büyüme konusunda atılacak adımlara bağlı olarak Türkiye'nin 2021 ve sonrası görünümünü de belirleyecek." denildi.

Türkiye'nin 2 yıl öncesine göre çok daha farklı olan ekonomik görünümüne kredi derecelendirme kurumlarının da kayıtsız kalamayacağını düşünüldüğü aktarılan raporda, 2020'de bu kurumlardan not artışı gerçekleştirilmesinin beklendiği bildirildi. Raporda, Türkiye'de jeopolitik risklerin önemli bir bölümünün uzun süredir fiyatlara yansıtıldığına işaret edilerek, şu değerlendirmelerde bulunuldu:

"Sıcak para yerine uzun vadeli sermaye yatırımlarını tercih edeceğini çeşitli hamlelerle belli eden Türkiye'nin dış finansman ihtiyacı cari işlemler açığının artması ile 2019'a göre yüksek seyredecek. 2020 bu anlamda, TL açısından kontrollü bir değer kaybının yaşanacağı, buna karşılık oynaklığın sınırlı kalacağı bir yıl olarak görünüyor. Öte yandan, enflasyondaki düşüş ve önde gelen merkez bankalarının yeniden faiz indirim döngüsüne girmelerinden faydalanarak faiz indirmeye başlayan TCMB'nin, bir taraftan da bütçe performansını izleyeceğini düşünüyoruz. Yani 2020'de faiz politikasının seyri enflasyon, jeopolitik riskler, diğer gelişen ülkelerin durumu, Fed'in faiz politikası kadar Türkiye'nin maliye politikasına da bağlı olacak."

Garanti BBVA raporunda, 2020'nin ilk çeyreğinin haber akışı anlamında oldukça hareketli olduğu ancak Türk mali piyasaları açısından olumlu geçmesinin beklendiği vurgulandı. Bu dönemin kazananının hisse piyasası olacağı aktarılan raporda, "Büyümedeki ivme artışı, düşük faiz ortamı ve destekleyici bir küresel ortam, oldukça uzun bir süredir benzer ülke piyasalarından ayrılan Borsa İstanbul'da BIST 100 endeksini yeni rekora taşıma potansiyeline sahip. Özellikle faizdeki düşüş nedeniyle BIST'e olan yatırımcı ilgisinin artması, kurumsal yatırımcıların portföylerinin daha büyük bir kısmını BIST'e ayırmaları ana senaryomuz." değerlendirmeleri yapıldı.

Raporda, bu yıla dair öngörülere de yer verilerek, şunlar kaydedildi: "2020 için büyüme öngörümüz yüzde 4 düzeyinde. Yıl sonu enflasyon beklentimiz ise yüzde 8,5 seviyesinde. Öte yandan, TCMB'nin 2020'de 300 baz puan indirim yaparak politika faizini yıl sonunda yüzde 9'a çekmesini bekliyoruz. TL'de kalıcı bir değerlenme beklemiyoruz. Geçen yıl yurt içi yerleşikler, ortalama 5,56 seviyesinden 32 milyar dolarlık döviz aldı. 5,56'dan alınan bu döviz mevduatlara TL faizleri de eklenince 6,46'ya yükseliyor. 2020 sonu dolar/TL tahminimiz, 6,40 seviyesinde, yani 2019'da döviz tercih eden yatırımcıların faiziyle şu anki başa baş TL maliyetinden bile daha aşağıda bulunuyor. 2020'de kurdaki hareketlerin agresif olmayacağı beklentimize göre, bu yıl yatırımcıların oynaklık artışlarını dövizden TL'ye geçme fırsatı olarak değerlendirmelerini öneriyoruz."

Deniz Yatırım Araştırma tarafından hazırlanan 2020 Strateji Raporu'nda da 2020'nin ana temasının büyümeye dönüş olduğu, sürecin ne kadar zaman alacağı konusunun değerlendirildiği belirtildi. Bu yılın 2019'a kıyasla daha iyi bir performansa işaret edeceğinin öngörüldüğü aktarılan raporda, "Belirsizliklerin masadan kalkışı ve yatırıma dönüşü biraz daha zaman alabilir. Global büyüme 2019 ölçeğinde zayıf kalmayacak ama ciddi toparlanma görmeyi de beklemiyoruz." denildi.

Raporda, doların sanılandan daha uzun süre dünya çapında değerli seyredebileceğine işaret edilerek, şu görüşlere yer verildi: "Yerel varlıklar uzun bir aranın ardından emsalleriyle paralel fiyatlamaya davranışları gösteriyor. Böylesi durumun 2020 içerisinde de devam etmesini bekliyoruz ancak 3 ana başlık bizim açımızdan oyun değiştirici faktör olarak beliriyor. Enflasyonda tek haneli rakamlara ulaşma potansiyeli ve sürecin genişliğinin yanı sıra büyüme ile cari denge tartışmalarının sıkıştığı kısır döngünün kırılması ve Avrupa'daki ivme kaybının ne yöne evrileceği soruları... Şayet cari işlemler hesabında endişe edilen ölçekte genişleme olmadan büyümede hedeflenen patika yakalanırsa söz konusu gelişmeyle 2021 ve sonrası için de Türkiye adına yeni bir hikaye ve potansiyeli barındırdığı ayrı bir faza geçiş yapacağımızı belirtmek isteriz."

Türk hisse senedi piyasasının 2020'de "en avantajlı varlık grubu" olarak değerlendirildiği aktarılan raporda, "Yüzde 12 risksiz faiz oranı kullanarak yaptığımız hesaplama göre, BIST 100 endeksi için gelecek 12 aylık dönemde 145.000 seviyesine ulaşıyoruz. Bu, aynı zamanda 123.000 endeks seviyesine göre yaklaşık yüzde 18 yükseliş potansiyeli anlamına geliyor. Öngördüğümüz yükseliş potansiyelinin bankacılık sektörü liderliğinde yaşanacağını değerlendiriyoruz." ifadeleri kullanıldı.

Raporda, dolar/TL'de enflasyon seviyesi kadar değer kaybı olacağının düşünüldüğü, bu çerçevede paritenin yıl sonu kapanışını 6.50 seviyesinde tahmin ettikleri bildirildi.

Bu yıl için ekonomik aktivitedeki toparlanmanın devam etmesinin beklendiği vurgulanan raporda, 2020 sonunda ekonominin yüzde 3,5 büyüyeceği, enflasyonun yüzde 9,5 düzeyinde

gerçekleşeceği, milli gelirin yüzde 1,5'i oranında da cari açık verileceği öngörülerine yer verildi.

Gedik Yatırım'ın bu yıla ilişkin strateji raporunda ise küresel risk iştahının yüksek seyretmeye ve gelişmekte olan ülkeler açısından destekleyici kalmaya devam etmesinin muhtemel olduğu kaydedildi.

Raporda, geçen yıl küresel para politikalarının genişleyici yöne geçtiği anımsatılarak, "2020 başında küresel çapta birçok merkez bankasının, son 6 aylık dönemdeki genişleme adımları sonrasında 'bekle-gör' politikasına geçtiğini ve faizlerin kayda değer bir süre daha düşük seviyelerde kalacağı yönünde iletişim kurduğunu görüyoruz. Zira, küresel ekonomik görünüm halen desteklenme ihtiyacının sürdüğüne işaret etmekte. Yakın dönemde artan küresel risk iştahının bu yıl da yüksek kalmayı sürdürmesi, küresel finansal koşulların da gelişmekte olan ülkeleri destekleyici olmaya devam etmesi muhtemel." değerlendirmeleri yapıldı.

Türkiye ekonomisi için 2020'nin, toparlanma yılı olmasının beklendiği aktarılan raporda, şunlar kaydedildi:"Türkiye ekonomisinde 2018'in ikinci yarısından 2019'un ilk yarısına kadar devam eden dengelenme eğilimi, 2019'un ikinci yarısı itibarıyla yerini kademeli bir iyileşmeye bıraktı. TCMB'nin yılın ikinci yarısında gerçekleştirdiği önden yüklemeli faiz indirimlerinin finansal koşullardaki sıkılığı azaltıcı etkisi reel ekonomiye gecikmeli olarak yansıtacağından geçen yılın 3. çeyreği itibarıyla ilk sinyallerini aldığımız toparlanmanın özellikle 2020'nin ilk yarısı itibarıyla daha gözle görülür hale geleceğini değerlendirmekteyiz. Önümüzdeki süreçte, ekonomik büyüme tarafında baz etkilerinin de destekleyici olacağı, enflasyonun önemli bir süre düşük çift haneli seviyelerde dengelenip 2020'nin ikinci yarısı ile tek haneli seviyelere yakınsamaya başlayacağı, cari dengenin tarihsel ortalamalara kıyasla daha sürdürülebilir ve yönetilebilir seviyelerde olacağı görüşümüzü korumaktayız."

Raporda, küreselde yüksek seyreden risk iştahı, Türkiye ekonomisinin dengelenmeden toparlanmaya geçiyor oluşu, Türk varlıkların değerlemeler açısından cazip seviyelerde olmayı sürdürmesi, TL'nin görece istikrarlı bir görünüm sergilemesi ve ülke risk primindeki düşüşün sürme potansiyeli gibi gerekçelerle Borsa İstanbul'un orta-uzun vadede önemli bir getiri potansiyeli taşıdığı düşünülüyor belirtildi. Raporda, bu yıl endeksin 140.000 ve üzeri seviyelere hareketlenmesinin olası görüldüğü bildirildi.

Yıl sonu enflasyon tahmininin 2020 için yüzde 9,6 seviyesinde olduğu aktarılan raporda, bu dönemde ekonominin yüzde 4,5 büyüyeceği, cari açığın milli gelir içindeki payının yüzde 1,8 ve dolar/TL'nin 6,39 seviyesinde gerçekleşeceği öngörüsüne yer verildi.

Çığ ve Çığa Yakalanıldığında Ne Yapılmalı?

<https://www.mgm.gov.tr/site/yarim2.aspx?=CIG>

Çığ Nedir?

Çığ, genellikle bitki örtüsü olmayan engebeli, dağlık ve eğimli arazilerde, vadi yamaçlarında tabakalar halinde birikmiş olan kar kütesinin iç ve/veya dış kuvvetlerin etkisi ile başlayan bir ilk hareket sonucu (tetiklenen), yamaçtan aşağıya doğru hızla kayması olarak tanımlanır.Çığ kısaca, kar tabakası veya tabakalarının iç ve dış kuvvetler etkisi ile yamaç eğim yönünde

gösterdiği akma hareketidir. Kar tabakalarının birbirlerinden farklı özellikleri olacağından; çığ, bazen diğer bir tabaka üzerinde kayan bir tabaka veya tabakalar ile veya tüm tabakaların zemin üzerinde topluca kaymaları sonucunda oluşur.

Türkiye’de Çığ Problemi

Türkiye’nin özellikle kuzey-kuzeydoğu ve doğu kesimlerinde, çığ olayına uygun topografik ve meteorolojik koşullara sahip dağlık alanlar mevcuttur. Ortalama yüksekliği 1000 m’yi geçen ve çığ oluşumuna uygun alanların yüzölçümü bu bölgeler içinde çok yüksek bir yüzdeye sahiptir. Dağlık alanların, Türkiye yüzölçümünün yaklaşık 1/3’ünü oluşturduğunu düşünecek olursak, çığ olayının meydana geldiği alanların yayılımının ne kadar büyük olduğu anlaşılır. Bu bölgelerde meydana gelen çığlar, yerleşim yerlerini, yolları, turistik tesisleri ve diğer bütün devlet yatırımlarını tehdit etmektedir. Çığ olayının yerleşim yerlerine etkisi her afet türü gibi sosyal ve ekonomik açıdan olmaktadır.

Çığ Oluşması Sırasında Alınabilecek Tedbirler

Eğer Çığa Yakalanırsanız?

Çığ genellikle çok hızlı gelişir ve hareket eder. Bu nedenle, çığın oluşması fark edildikten sonra mümkün olduğunca hızlı ve soğukkanlı olunmalıdır. Çığın başlangıç anından sonra, eğer bina içinde değil dışarıda bulunuyor iseniz;

- Çığ başladığında, çığın büyüklüğüne, hızına, patikanın genişliğine, etrafta bulunan araçlara (araba, kayak, kar aracı veya hiçbir şey) ve var olan daha güvenli yerlere (büyük ve sabit kayalar, yamaç aşağı girintiler, vb.) bağlı olarak, o alandan çok hızlı bir şekilde ayrılmaya karar vermek gerekir.
- Çığın daha yavaş ve yüksekliğinin az olduğu kenar kısımlarına ulaşmaya çalışmak,
- Bağırarak veya başka ses kaynaklarını (korna, çan, ıslık, siren) kullanarak, diğer insanları uyarmak,
- Eğer çığa yakalanmamız kesin ise veya o anda kayak yapıyor iseniz, kayak sopalarını (batonlar bileğe bağlı olmamalıdır) ve kayakları çıkarıp atmak, sabit bir ağaç (yeterince güvenilir olmasa da çığın büyüklüğüne göre çare olabilir), kaya veya başka bir cisme tutunmaya çalışmak,
- Kırılmış ağaç ve kaya parçalarından uzak kalmaya veya korunmaya çalışmak,
- Yerden de destek alarak yüzme hareketi yaparak akan karın üstünde kalmaya çalışmak,
- Ağzı sıkıca kapatmak, eğer mümkünse kafa karın altında kaldığı anda uzun süre nefesi tutmaya çalışmak,
- Önerilen diğer bir yöntem de akış sırasında oturma pozisyonu almaktır. Bu yöntemde bacaklar ve kollar birbirlerine yapıştırılır ve çığ durmadan kısa süre önce, bacaklar ile yeri sertçe iterek (eğer zemin altta ise veya zemin üzerindeki kar sertleşmeye başlamış

ise) kalkmaya çalışmak. Çünkü çığ durduktan sonra, betonumsu bir özellik kazanacak olan kar içinde, değil kalkmak parmağımızı oynatmak bile imkansızdır!!!

- Çığ durmadan önce mutlaka bir el yüzün önünde (ağız ve burnu kapatacak şekilde), diğer el de başın üstünde (yüzeye doğru uzatarak) tutmak ve kar altında kalınan zaman boyunca bizim için hayati önem taşıyacak olan nefes alınan boşluğu (hava kesesi) genişletmek ve bu arada başı sağa sola çevirmeye çalışmak da fayda vardır. Bu hava kesesi, çok küçük olsa bile ağız ve burnun kar ile dolmaması demektir. Kesenin varlığı, kazazedenin her zaman kurtulma şansının olduğunu ümit etmesini sağlar.
- Karda ses iletimi az olmasına rağmen, eğer yüzeye yakın bulunduğu hissedilirse ya da öyle olabileceği varsayımını ihmal etmemek için bağırmak faydalı olabilir.
- Bazı olaylar ve araştırmalar göstermiştir ki, sırt çantası taşıyan insanların çığın topuğu civarında yüzeyde kalma şansları, taşımayanlardan daha fazladır.

Eğer bir aracın içinde bulunuyorsanız;

- Motoru durdurup, ışıkları söndürmeli,
- Araçtaki oksijen miktarını korumak için sigara içmemeli ve kibrit yakmamalı,
- Eğer telsiz varsa çağrı yapmalı ve telsizi alıcı konumunda sürekli açık tutmalı,
- Dışarı ses (korna) ve ışık verecek herhangi bir alet (fener gibi) faydalı olabilir,
- Eğer araçta bir çubuk veya benzeri bir alet var ise, bunu kar içine yukarı doğru batırıp kurtarmaya gelecek olanların çubuğu görmelerini ümit etme şansımız da olabilir
- En son olarak da çevreleyen karı kazmaktır. Ancak, kazarken kişi kendini kesinlikle güvende hissetmiyorsa araç içinde kalmanız daha emniyetlidir.

Çığdan Sonra?

Çığ olduktan sonra, en kısa zamanda ilgili kişi ve kuruluşlara haber verilmelidir. Ancak, afet olduktan sonra ilgili kişilere ulaşılamıyor ise aşağıda verilen telefonlara haber verilmesi, size en kısa zamanda yardımın ulaşmasını sağlayacaktır. Bu numaralar sizde yok ise, hemen şimdi kolay erişebileceğiniz bir yere not ediniz! Bu numaralar;

- 155 Polis
- 156 Jandarma
- 179 Alo Valilik

Ayrıca, ikamet ettiğiniz yerleşim yeri civarında bir orman örtüsü varsa, ormanda oluşabilecek yangınların kısa zamanda yetkili kuruluşa bildirilmesi ve acilen söndürülmesine başlanması, orman içinde yeni çığ patikalarının oluşmasını engelleyebilir. Bu nedenle olayın; 177 Orman yangını nolu telefona bildirilmesi faydalı olacaktır.

Enflasyon rakamları açıklandı

Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) ocakta aylık bazda yüzde 1,35, Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE) yüzde 1,84 artış gösterdi. Yıllık enflasyon tüketici fiyatlarında yüzde 12,15, yurt içi üretici fiyatlarında yüzde 8,84 oldu

TÜKETİCİ FİYAT ENDEKSİ (TÜFE) YILLIK DEĞİŞİM ORANI



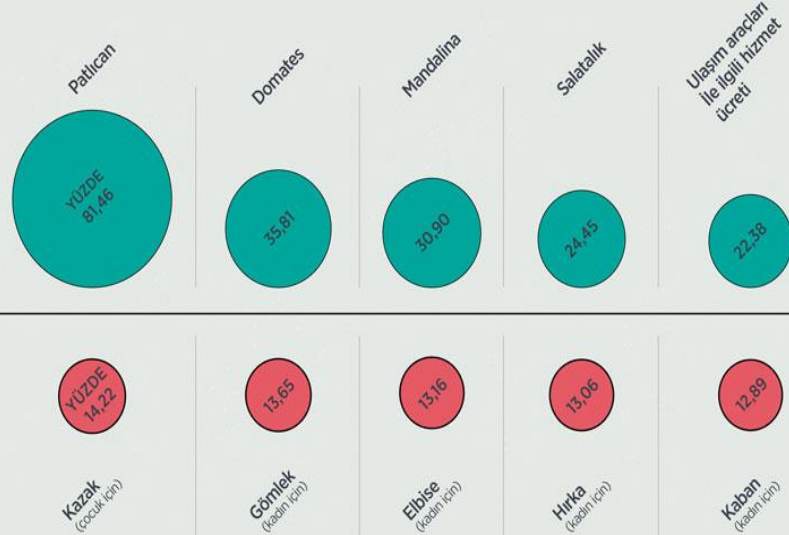
OCAK
AYINDA EN ÇOK
KAZAK (ÇOCUK)
UCUZLADI

Tüketici fiyatları bazında ocakta en yüksek fiyat artışı yüzde 81,46 ile patlıcanda gerçekleşirken, en çok ucuzlayan ürün yüzde 14,22 ile çocuk kazağı oldu

OCAK AYININ
ZAM ŞAMPİYONU
PATLICAN

↑ FİYATI
EN FAZLA ARTAN
İLK 5 ÜRÜN

↓ FİYATI
EN FAZLA AZALAN
İLK 5 ÜRÜN



03.02.2020 Kaynak: TÜİK

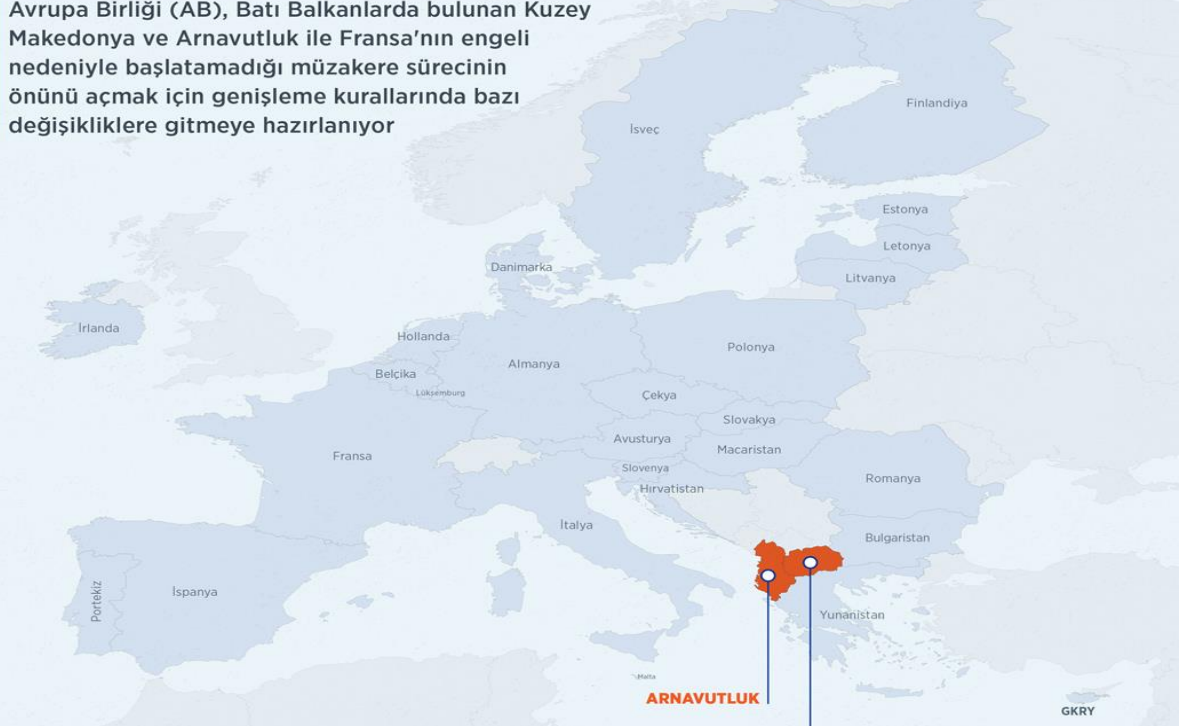
AA
ANADOLU AJANSI
100 yıl
1920-2020

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/17186>



AB, Batı Balkanlara genişlemek için oyunun kurallarını değiştiriyor

Avrupa Birliği (AB), Batı Balkanlarda bulunan Kuzey Makedonya ve Arnavutluk ile Fransa'nın engeli nedeniyle başlatamadığı müzakere sürecinin önünü açmak için genişleme kurallarında bazı değişikliklere gitmeye hazırlanıyor



AB'NİN BATI BALKANLARA YÖNELİK YENİ GENİŞLEME PLANI

- Yeni plan ile AB, aday ülkelere "daha öngörülebilir" bir süreç sağlamayı vadediyor
- Hukukun üstünlüğü alanındaki reformlar temel alınacak
- Fasil sayısı değişmeyecek ancak 6 ana başlık altında açılacak
- Fasılların kapatılma süresi 1 yıla kadar kısaltılacak, gerileme yaşanan ülkelerde kapanan fasıllar tekrar açılabilir
- Aday ülkelerle daha fazla zirve ve üst düzey toplantı yürütülecek
- Üye ülkeler müzakere süreçlerinde daha fazla söz hakkına sahip olacak

Özellikle hukukun üstünlüğü alanında gerileme kaydeden ülkelerde müzakere süreci

- Durabilecek
- Askıya alınabilecek
- Sonlandırılabilir



Plan halihazırda müzakerelere başlamamış ülkelere uygulanacak



Müzakere yürüten aday ülkeler Türkiye, Sırbistan ve Karadağ'ı etkilemeyecek

07.02.2020



<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/17264>



ABD'deki azil sürecinin kazananı Trump oldu



ABD Başkanına yönelik yürütülen azil süreci, Senatoda Donald Trump'ın "aklanması" ile sona erdi



EYLÜL 2019

Trump ile Zelenskiy arasındaki telefon görüşmesinde, Joe Biden ve ailesini soruşturması durumunda ABD'nin Ukrayna'ya yardım edeceğini söylediğini iddia eden muhbir raporu azil soruşturmasının fitilini ateşledi

24 EYLÜL

Temsilciler Meclisi Başkanı Nancy Pelosi, "ABD'nin ulusal güvenliğine zarar verdiği" ve "Başkanlık yeminine ihanet ettiği" gerekçesiyle Trump'a soruşturma başlatıldığını açıkladı

25 EYLÜL

Beyaz Saray Zelenskiy görüşmesinin dökümünü yayımladı

31 EKİM

Temsilciler Meclisinde azil soruşturmasının usulleri oylandı ve kamuya açık oturumların yapılması kararlaştırıldı

4 ARALIK

Adalet Komitesindeki ilk oturum yapıldı

3 ARALIK

İstihbarat Komitesi, hazırladığı 300 sayfalık raporu Adalet Komitesine sundu

13-21 KASIM

Kamuya açık ilk oturumlarda Dışişleri, Ulusal Güvenlik Konseyi ve Pentagon'dan toplam 12 yetkili ifade verdi

13 ARALIK

Adalet Komitesi Trump'a yönelik 2 azil maddesini onayladı

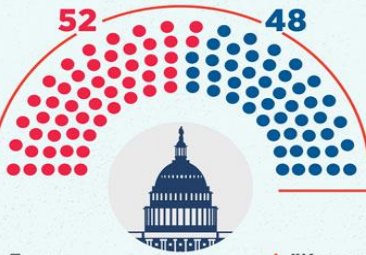
18 ARALIK

Temsilciler Meclisindeki oylamada, "görevini kötüye kullanmak" suçlaması 197'ye karşı 230 oy, "Kongrenin işleyişini engellemek" suçlaması ise 198'e karşı 229 oy ile kabul edildi

2020

21 OCAK

ABD Senatosunda ilk azil oturumu yapıldı



Trump, Senato'da yapılan "Görevini kötüye kullanmak" suçlaması oylamasında, 48'e karşı 52 üstünlük kurdu

"Kongrenin işleyişini engellemek" başlıklı azil maddesinde de 53 senatör Trump'ın "suçlu olmadığı" yönünde oy kullandı

5 ŞUBAT

Trump, Senato'da yapılan oylamada kendisine yönelik iki azil maddesinden de aklandı

29-30 OCAK

Toplamda 16 saat süren soru cevap kısmı yapıldı

Trump, ABD tarihinde Andrew Johnson ve Bill Clinton'dan sonra Senatoda aklanan 3. başkan oldu



06.02.2020



<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/17248>

Kiralık çeteler Hafter saflarında Libyalılara saldırmaya devam ediyor

Libya'nın doğusundaki gayrimeşru silahlı güçlerin lideri Halife Hafter, başkent Trablus'u ele geçirme amacıyla 4 Nisan 2019'da başlattığı savaştaki insan kaynağı eksikliğini soykırımla suçlanan milisler, aşırı görüşlü silahlı gruplar ve sicili kabark paralı askerlerle kapatmaya çalışıyor



HAFTER'IN MİLİS, ÇETELER VE PARALI ASKERLER BİRLİĞİ "LİBYA ULUSAL ORDUSU"

Hafter, liderlik ettiği gruba "Libya Ulusal Ordusu" ismini veriyor. 7 bini eğitilmiş askeri personel olmak üzere 25-30 bin kişilik bir güce sahip olduğu öne sürülüyor

MEDHALİ SELEFİLERİ

Hafter saflarında yer alan aşırı görüşlü gruplar, Suudi Arabistan'ı yönetici olarak kabul ediyor

NİDA TABURU

Uluslararası Ceza Mahkemesi (UCM) tarafından savaş suçları işlediği gerekçesiyle aranan Mahmud el-Virfali tarafından yönetiliyor

SEBİL ES-SELAM BİRLİKLERİ

Aşırı görüşlü grup da Hafter saflarında savaşan Selefî unsurlardan

TEVHİD BİRLİĞİ

Hafter'e karşı çıkanların "dinden çıktığını ve dolayısıyla kanının dökülmesinin caiz olduğunu" savunuyor

EL-KANİYAT BİRLİKLERİ

Eski Kaddafi yanlıları yer alıyor



PARALI ASKERLER

ÇADLI İSYANCI SİLAHLI GRUPLAR

Yaklaşık 700 kadar üyesiyle Hafter'e hizmet veriyor

CANCAVID MİLİSLERİ

Darfur'daki iç savaşta soykırım yapmakla suçlanan paramiliter güç Cancavidler, Hafter'in yanında savaşın en ön saflarında yer alıyor

WAGNER GRUBU

Putin'e yakın Yevgeny Prigozhin'e ait. Şirketin Libya'ya yaklaşık 1400 savaşı getirdiği aktarılıyor

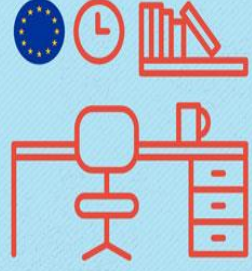
KABİLE SAVAŞÇILARI

Ülkenin doğusundaki bazı kabileler Hafter ile iş birliği yapan kabileler, insan kaynağı ve ittifak karşılığında, savaşta elde edilen ganimetlerden karşılık sözü alıyor

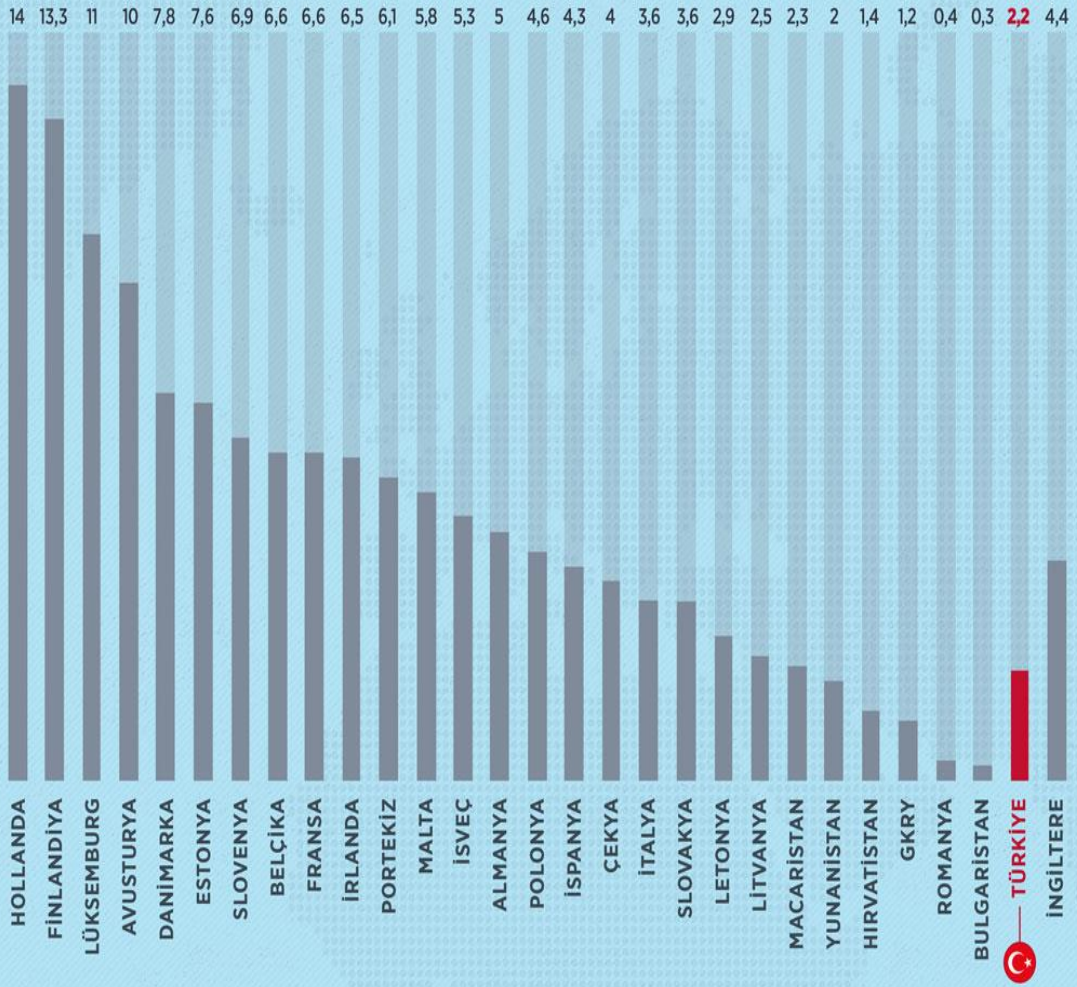


Avrupalıların %5,2'si evden çalışıyor

Avrupa Birliği (AB) vatandaşlarının yüzde 5,2'si işlerini evden yürüttü



AB ÜYESİ ÜLKELERLE TÜRKİYE VE İNGİLTERE'DE EVİNDE ÇALIŞANLARIN ORANI (% / 2018)



06.02.2020 Kaynak: Avrupa İstatistik Ofisi (Eurostat)



<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/17256>

Türkiye nüfusu 83 milyonu geçti

Türkiye'nin nüfusu, 2019'da bir önceki yıla göre
1 milyon 151 bin 115 kişi arttı



YILLIK NÜFUS ARTIŞ HIZI



ERKEK NÜFUS
%50,2
41 MİLYON
721 BİN 136



KADIN NÜFUS
%49,8
41 MİLYON
433 BİN 861

İL VE İLÇE MERKEZLERİNDE İKAMET EDENLERİN ORANI

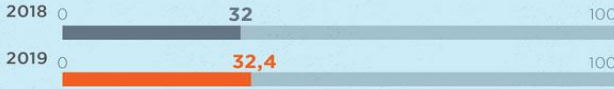
2018

%92,3

2019

%92,8

ORTANCA YAŞ



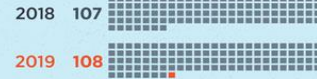
EN AZ NÜFUSA SAHİP İLLER



NÜFUSUN YAŞ GRUPLARINA GÖRE DAĞILIMI



KİLOMETREKAREYE DÜŞEN KİŞİ SAYISI



NÜFUS YOĞUNLUĞU EN YÜKSEK İLLER

(Kilometrekareye düşen kişi sayısı)



Nüfus yoğunluğu en az olan il



04.02.2020 KAYNAK: TÜİK

AA ANADOLU AJANSI

KAFKASYA'NIN ÖZGÜRLÜK SAVAŞÇISI:

ŞEYH ŞAMİL

Şeyh Şamil, imam seçildiği 1834'ten 1859 yılına kadar Rusya'nın askeri gücünün çokluğu ve ellerindeki imkanlara rağmen, kurduğu düzenli orduyla uzun süre destansı bir mücadele sürdürdü



1797

Kuzey Kafkasya halklarının siyasi ve dini önderi Şamil, Dağıstan'ın Gimri köyünde dünyaya geldi

Irak'ta Mevlana Halid-i Şehrezori'den tefsir, hadis, fıkıh, tasavvuf gibi dini ilimler ile edebiyat, tarih ve fen bilgilerini öğrendi

Şehrezori, talebesi Şeyh Şamil'e halifelik de vererek Kafkasya'ya gönderdi

Kuzey Kafkasya Müslümanlarının 18. yüzyılın sonlarında başlattıkları ve "Gazavat" adını verdikleri direniş hareketine katıldı

1829

Şeyh Şamil'in arkadaşı Molla Muhammed, Gazavat hareketinin liderliğine seçildi

1832

Molla Muhammed, 20 Kasım'da Ruslarla yapılan savaşta hayatını kaybederken Şeyh Şamil ağır yaralı olarak kurtuldu

1834

Molla Muhammed'in yerine imam seçilen Hamza Bey'in (Hamzat Bek) 19 Eylül'de bir suikast sonucunda öldürülmesinin ardından Şamil, imam seçildi

1842

Şeyh Şamil, Çeçenistan ve Dağıstan'ın tek hakimi oldu

1843-1844

Çar I. Nikola, 30 Aralık 1843'te General Neidhardt'a gönderdiği emirnamede Şamil'in bütün ordularının dağıtılmasını istedi. Rus askeri hareketi Şamil'in güçlü savunması karşısında başarılı olamadı ve General Neidhardt görevinden alındı

1846

Şeyh Şamil, Kabartay bölgesi üzerinden batıdaki Çerkezlerle birleşip Kafkasya'nın birliğini sağlamak amacıyla direniş başlattı ve kısmen başarılı oldu

1853

Şeyh Şamil, martta Sultan Abdülmecid'e mektup yazarak Ruslara karşı birlikte mücadele çağrısını yaptı

Osmanlı Devleti ağustos ayında Abdülkerim Paşa'ya, muhtemel bir Osmanlı-Rus savaşında kendilerine yardımda bulunması için bir kişiyi Şeyh Şamil'e göndermesini emretti

Haziran 1853'ten itibaren yaptığı saldırılarla Güney Kafkasya'daki Ruslar'ın seferberlik hazırlıklarını sekteye uğratan Şamil'in bu hareketi, Kars-Gümrü yönünde cereyan eden muharebelerde Ruslar'ın savunmada kalmasında önemli rol oynadı

1854

Osmanlı Devleti mayısta Şeyh Şamil'e Dağıstan Serdar-ı Ekrem'i unvanını verdi

1856-1859

Prens Baryatinsky, yeniden Rusya'nın Kafkas orduları başkumandanı ve Kafkas genel valisi tayin edildi

Baryatinsky komutasındaki Ruslar, Haziran 1857'de saldırıya geçti. Şeyh Şamil, Ruslara karşı direniş gösterse de 6 Eylül 1859'da teslim olmak zorunda kaldı

1869

Şeyh Şamil, Ruslar'ın izin vermesi üzerine hacca gitmek amacıyla 31 Mayıs'ta İstanbul'a geldi ve 15 Ağustos'ta Sultan Abdülaziz tarafından kabul edildi

1870

Sultan Abdülaziz'e veda ziyaretinde bulunduktan sonra 25 Ocak'ta İstanbul'dan ayrıldı

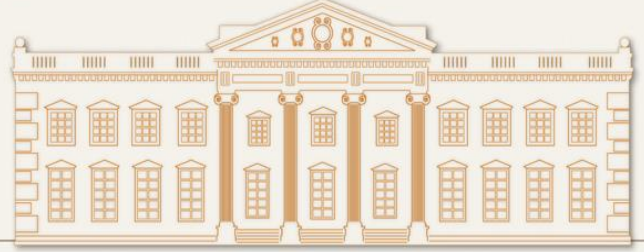
1871

Şeyh Şamil, hac görevini ifa etmesinin ardından 4 Şubat'ta Medine'de vefat etti

Ayasofya Müzesi

2019'da en çok ziyaret edilen müze oldu

Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı müze ve ören yerlerini ziyaret edenlerin sayısı, 2019'da 35 milyon 48 bin 417 kişiye ulaştı



2019'DA EN ÇOK ZİYARET EDİLEN MÜZE VE ÖREN YERLERİ



KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞINA BAĞLI MÜZE VE ÖREN YERLERİNİ ZİYARET EDEN KİŞİ SAYISI

20 milyon 509 bin 746

2017

28 milyon 145 bin 550

2018

35 milyon 48 bin 417

2019

04.02.2020

AA
ANADOLU AJANSI
İCC-ya
1984-2020

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/17221>

Kitap Tavsiyesi

